

ALMANYA'DA ŞANSÖLYE DEĞİŞİMİ OLASILIĞI: MERZ HÜKÜMETİNİN MEŞRUIYET KRİZİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

ZAFER MEŞE

- ♦ Kamuoyu desteğini yitirmiş bir şansölyenin görevde kalmasını Alman anayasal düzeni nasıl mümkün kılıyor?
- ♦ CDU/CSU içindeki hoşnutsuzluğun liderlik değişikliğine dönüşmesi hangi koşullara bağlıdır?
- ♦ Eylül 2026 seçimleri ve sonbahar oylamaları koalisyon içi dengeleri nasıl değiştirebilir?

GİRİŞ

Almanya'da haftalardır Şansölye Friedrich Merz'in görevini süresinden önce bırakabileceği yönünde yoğun bir spekülasyon dolaşmaktadır. Merz görevde kalma iradesini defalarca kamuoyuna açıklamış olsa da hem kamuoyu desteği hem de kendi partisi içindeki manevra alanı belirgin biçimde daralmaktadır. Bu perspektif, federal hükümetin başında gerçekten bir değişim yaşanıp yaşanmayacağı sorusunu şu dört eksenle ele almaktadır: anayasal hukuk çerçevesi, güncel demoskopik veriler, parti içi güç dinamikleri ve tarihsel emsaller.

Perspektifin temel savı şudur: Merz hükümetinin meşruiyet krizi gerçek ve derindir. Ancak siyasi meşruiyet kaybı ile fiili bir şansölye değişimi arasında Alman Anayasası'nın kurumsal mimarisinden kaynaklanan yüksek bir eşik bulunmaktadır. Bu nedenle kısa vadede –yani 2026 sonuna kadar– resmi bir liderlik değişikliği düşük olasılıklıdır. Buna karşılık orta vadede özellikle Eylül 2026 eyalet seçimleri ile sonbahardaki bütçe ve emeklilik oylamalarının sonuçlarına

bağlı olarak koalisyon içi bir devir teslim senaryosunun olasılığı kayda değer biçimde artmaktadır. Krizin niteliği de değişmiştir: Temmuz 2026'daki kabine revizyonu ve onu izleyen anayasal tartışma, meseleyi bir popülerlik sorunundan bir yönetsel yetkinlik sorununa dönüştürmüştür.

ANAYASAL ÇERÇEVE: BİR ŞANSÖLYEYİ GÖREVDEN ALMANIN ZORLUĞU

Almanya'daki "şansölye demokrasisi" (*Kanzlerdemokratie*) modelinin en belirgin özelliği hükümet başkanının olağanüstü güçlü bir anayasal konuma sahip olmasıdır.¹ Weimar Cumhuriyeti'nin istikrarsızlık deneyiminden ders çıkaran kurucu kadro 1949 Anayasası'na bilinçli olarak yüksek istikrar barajları yerleştirmiştir.

Bunların ilki Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenen yapıcı güvensizlik oyudur (*konstruktives Misstrauensvotum*). Federal Meclis, şansölyeye güvensizlik oyu verebilmek için aynı anda bir halef ismi üzerinde üye

¹ Karlheinz Nieclauß, *Kanzlerdemokratie: Regierungsführung von Konrad Adenauer bis Angela Merkel* (Wiesbaden: Springer VS, 2015).

ZAFER MEŞE

Bonn Rheinische Wilhelms Üniversitesi Felsefe Fakültesi'nde Siyasal Bilimleri magister artium derecesiyle tamamladıktan sonra Kudüs İbrani Üniversitesi'nde dil eğitimi (İbranice, Arapça) ve Ortadoğu bölgesel politikaları dersleri almıştır. Aynı zamanda Almanya-İsrail ilişkileri üzerine ders vermiştir. Akabinde Almanya Federal Meclisinde iki yasama dönemi Hristiyan Demokrat Partisi Meclis Grubu Dışişleri Çalışma Grubunda kıdemli uzman olarak dış politika, ekonomi ve güvenlik politikaları alanlarında danışmanlık yapmıştır. Ayrıca havacılık sektöründe kurumsal ilişkiler ve iş geliştirme alanlarında küresel şirket bünyelerinde üst düzey yönetici olarak kamu diplomasi ve siyasi lobi çalışmalarında bulunmuştur. German Marshall Fund of the United States of America adlı düşünce kuruluşunun Fellowship programına dahil olmuş; uzun yıllar farklı Amerikan ve Alman düşünce kuruluşlarında uluslararası ilişkiler, göç ve mülteci politikaları alanlarında çalışmalarda bulunmuştur. Neredeyse hayatının yarısını Ortadoğu, Afrika ve Balkanlarda geçirmiş; Temmuz 2017'den itibaren de SETA Berlin koordinatörü görevini yürütmektedir.

tam sayısının salt çoğunluğuyla anlaşmak zorundadır. Bu mekanizma muhalefetin yalnızca mevcut hükümeti devirmesini değil onun yerine geçecek yeni bir çoğunluğu eş zamanlı olarak inşa etmesini şart koşar. İkincisi 68. maddedeki güvenoyudur (*Vertrauensfrage*). Şansölyenin bizzat güven talep ettiği bu mekanizma, güven alınamadığı takdirde Federal cumhurbaşkanına Federal Meclisi feshetme yetkisi tanır. Üçüncüsü ise şansölyeliğin herhangi bir nedenle boşalması halinde yeni bir şansölyenin seçilmesini düzenleyen 63. maddedir.²

Tarihsel uygulama bu eşiklerin ne kadar yüksek olduğunu göstermektedir. Yapıcı güvensizlik oyu yalnızca iki kez denenirken bir kez sonuç vermiştir. 1972’de Rainer Barzel’in Willy Brandt’ı devirme girişimi başarısız olmuştur. 1982’de ise Hür Demokrat Parti’nin (FDP) koalisyon değiştirmesiyle Helmut Kohl, Helmut Schmidt’i bu yolla görevden almıştır. Güvenoyu mekanizması ise beş kez kullanılmıştır. Brandt (1972) ve Kohl (Aralık 1982) erken seçime gitmek için oylamayı kasıtlı olarak kaybederken Schmidt (Şubat 1982) ve Gerhard Schröder (2001) güvenoyu almış, Schröder (2005) ve Olaf Scholz (Aralık 2024) ise yeniden erken seçim yolunu tercih etmiştir.

Merz’in durumuna bu çerçeveden bakıldığında belirleyici olan aritmetiktir. 630 sandalyeli Federal Mecliste şansölye çoğunluğu 316 oy iken CDU/CSU-SPD koalisyonu 328 sandalyeye sahiptir.³ Muhalefeti oluşturan AfD, Yeşiller ve Sol Parti ise toplamda 302 sandalyeyle bu eşğin altında kalmakta, üstelik birbirleriyle hükümet kurma konusunda anlaşamayacak kadar programatik olarak uzak durmaktadır. Buna *Brandmauer* ilkesi gereği CDU/CSU’nun AfD ile resmi iş birliğini dışlaması eklendiğinde Federal Mecliste Merz’i devirebilecek alternatif bir çoğunluğun matematiksel olarak mevcut olmadığı görülür. Klasik anlamda bir yapıcı güvensizlik oyu senaryosu bugün için gerçekçi değildir.

Geriye iki gerçekçi anayasal yol kalmaktadır. Birincisi koalisyonun kendi çoğunluğunu kullanarak 67. madde çerçevesinde Merz’i başka bir isimle değiştirmesi; ikincisi ve siyaseten daha az maliyetlisi ise Merz’in istifası ve ardından 63. madde uyarınca yeni bir şansölyenin seçilmesidir. Her iki yol da anayasal olarak mümkün olmakla birlikte CDU/CSU’nun kendi genel başkanını görev süresinin ortasında harcamasını ve yeni bir isim etrafında hem parti içinde hem de SPD ile hızla mutabakat sağlamasını gerektirir.

MEŞRUIYET KRİZİ: DEMOSKOPİK TABLO

Krizin ciddiyetini en somut biçimde kamuoyu araştırmaları göstermektedir. ARD için infratest dimap’ın 3-5 Ağustos 2026 arasında gerçekleştirdiği “DeutschlandTREND” araştırmasına göre Merz’in çalışmasından memnun olanların oranı yüzde 14’tür; koalisyonun performansını olumlu değerlendirenlerin oranı yüzde 13’te kalırken yüzde 85 eleştirel bir tutum ortaya koymakta ve kabine revizyonunun hükümetin işleyişini iyileştireceğine inananların oranı yalnızca yüzde 12 düzeyinde bulunmaktadır. Parti tercihinde AfD yüzde 28 ile kendi rekorunu kırarken CDU/CSU yüzde 21 ile Kasım 2021’den bu yana en düşük seviyesine gerilemiş, Yeşiller yüzde 15 ve SPD yüzde 12 düzeyinde kalmıştır.⁴

Bu değerlerin ağırlığı karşılaştırmalı okumayla daha belirgin hale gelir. Merz’in görev süresi boyunca kamuoyu desteğinin seyri, göreve başlamasından bir ay sonra Haziran 2025’te yüzde 39 düzeyinde ölçülen memnuniyet oranının on beş ay içinde üçte birinin altına inmesiyle ortaya çıkmaktadır.⁵ Ağustos sonunda farklı araştırma şirketlerinin verileri de aynı tabloyu doğrulamaktadır. AfD

2 “Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland”, gesetz-im-internet.de, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.gesetze-im-internet.de/gg>.

3 “Rentenpaket: Diese Abgeordneten haben dagegen gestimmt”, zdfheute.de, 5 Aralık 2025, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.zdfheute.de/politik/deutschland/rentenpaket-abstimmung-bundestag-ergebnis-grafiken-100.html>.

4 “ARD-DeutschlandTREND: August 2026 Repräsentative Studie im Auftrag der ARD”, infratest-dimap.de, (Ağustos 2026), erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.infratest-dimap.de/umfragen-analysen/bundesweit/ard-deutschlandtrend/2026/august>.

5 Mathias Brandt, “100 Tage Schwarz-Rot: Wie sehen die Wähler: innen Friedrich Merz?”, de.statista.com, 12 Ağustos 2025, erişim 1 Ağustos 2026, <https://de.statista.com/infografik/34974/bewertung-von-friedrich-merz-in-ard-deutschlandtrends>.

yüzde 27-28 ve CDU/CSU ise yüzde 21-22 bandında ölçülmektedir.⁶

Bununla birlikte bu verilerin analitik sınırı da not edilmelidir. Anketler seçim değildir ve koalisyonun Parlamento çoğunluğu el değiştirmiş de değildir. Verilerin gösterdiği şey seçmen ve parlamento meşruiyetleri arasında açılan bir makastır: Hükümet, yasama gücünü korurken kamuoyu nezdindeki temsil iddiasını ise büyük ölçüde yitirmiştir. Bu makas kendiliğinden bir hükümet değişikliği üretmez ancak koalisyon milletvekillerinin risk hesabını değiştirerek grup disipliniyi kırılanaştırır.

TEMMUZ 2026 KABİNE KRİZİ: PERSONEL MANEVRASINDAN ANAYASAL TARTIŞMAYA

Merz'in otoritesindeki aşınmanın en somut göstergesi Temmuz 2026'da gerçekleşen kapsamlı kabine revizyonudur. Bu süreç CDU/CSU Meclis Grubu Başkanı Jens Spahn'ın 18 Temmuz'da bir taşıyıcı annelik tartışması nedeniyle istifasıyla başlamış ve zincirleme bir personel değişimine dönüşmüştür. Şansöyelik Dairesi Başkanı Thorsten Frei grup başkanlığına geçmiş, boşalan göreve Sağlık Bakanı Nina Warken atanmış, Warken'in bakanlık görevini CDU Genel Sekreteri Carsten Linnemann devralmış, Philipp Amthor federal-eyalet ilişkilerinden sorumlu devlet bakanı olmuş, Ulaştırma Bakanlığı ise bakan Patrick Schnieder'in bizzat görevden alınmasını talep etmesinin ardından Steffen Bilger'e devredilmiştir.⁷

Revizyonun asıl siyasi maliyeti ise personel tercihlerinden çok uygulama biçiminden doğmuştur. Yeni bakanlar 29 Temmuz'da Federal cumhurbaşkanı tarafından atanmış ancak yemin töreninin yaz tatili sonrası 9 Eylül'e ertelenmesi kararlaştırılmıştır. Anayasa'nın 64. maddesi bakanların "göreve başlarken" (*bei der Amts-*

übernahme) Federal Meclis önünde yemin etmelerini öngördüğü için bu takvim geniş bir hukuki tartışma başlatmış; hükümet uygulamayı meşru görmüş ve olağanüstü oturumun maliyetini gerekçe göstermiş, buna karşılık çok sayıda anayasa hukukçusu ise takvimi Anayasa'ya aykırı bulmuştur.⁸ Tartışmanın pratik sonucu sınırlıdır zira Anayasa yemin yükümlülüğünün ihlaline yaptırım öngörmemekte ve bakanların işlemleri geçerli sayılmaktadır. Siyasi sonucu ise sınırlı değildir. Hukuk devleti ve düzen söylemi üzerinden iktidara gelmiş bir şansöyenin usul disiplini konusunda savunmaya çekilmesi, krizin niteliğini popülerlik kaybindan yönetsel yetkinlik sorgulamasına taşımıştır.⁹

Koalisyon disiplininin kırılacağı ise 5 Aralık 2025'teki emeklilik paketi oylamasında somutlaşmıştır. Merz bu oylamayı bizzat fiili bir güven testine dönüştürerek şansölye çoğunluğunu hedeflemiş; paket 318 kabul, 225 ret ve 53 çekimser oyla yani gerekli 316 oyun yalnızca 2 fazlasıyla kabul edilebilmiştir.¹⁰ Bu denli dar bir marj sonbaharda gündeme gelecek bütçe ve reform oylamalarında hükümetin kendi çoğunluğunu kaybetme riskinin teorik olmadığına işaret etmektedir.

HALEF SORUNU VE PARTİ İÇİ GÜÇ DENGELERİ

Bir liderlik değişikliği senaryosunun gerçekçiliğini test etmenin en güvenilir bir yolu alternatif adayların konumunu incelemektir. 7 Ağustos'ta *Tagesspiegel* gazetesinde yer alan bir analize göre en sık anılan isim Kuzey Ren-Vestfalya Eyalet Başbakanı (CDU'lu) Hendrik Wüst'tür. Ancak Wüst şansöyeliğin "şu an için bir seçenek olmadığını" söyleyerek ihtiyatlı bir çizgi izlemekte,

⁶ "Sonntagsfrage Bundestagswahl: Wenn am nächsten Sonntag Bundestagswahl wäre", *wahlrecht.de*, (Ağustos 2026), erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.wahlrecht.de/umfragen>.

⁷ "Kabinettsumbildung in der Bundesregierung", *deutschland.de*, 27 Temmuz 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.deutschland.de/de/news/kabinettsumbildung-in-der-bundesregierung>.

⁸ Jan Henrich, "Neue Minister in der Merz-Regierung : Verspätete Vereidigung: Formsache oder Grundgesetzverstoß?", *zdf.de*, 28 Temmuz 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.zdfheute.de/politik/deutschland/vereidigung-neue-minister-grundgesetz-regierung-100.html>.

⁹ Hasso Suliak, "Staatsrechtler zur aufgeschobenen Ministervereidigung: ‚Merz handelt verfassungswidrig‘", *lto.de*, 29 Temmuz 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.lto.de/recht/nachrichten/n/spaetere-vereidigung-ernennung-minister-bundestag-verfassungswidrig-thiele>.

¹⁰ "Gesetzentwurf zum Rentenniveau und zu Kindererziehungszeiten", *bundestag.de*, 5 Aralık 2025, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.bundestag.de/parlament/plenum/abstimmung/abstimmung?id=985>.

bu da gelecekteki bir senaryoya kapıyı tamamen kapatmadığı biçiminde yorumlanmaktadır. Bavyera Eyalet Başbakanı ve CSU lideri Markus Söder kendi adının anılmasına net biçimde son verirken Hessen eyaletinden CDU'lu Boris Rhein ve Schleswig-Holstein'dan CDU'lu Daniel Günther siyasi ağırlık bakımından yetersiz, Saksonya'dan Michael Kretschmer Batı Almanya'da kabul görme sorunu yaşayabilecek ve CSU'lu Federal İçişleri Bakanı Alexander Dobrindt ise teorik olarak güçlü fakat Söder'in desteğinden yoksun kalması muhtemel adaylar olarak değerlendirilmektedir.¹¹

Bu tabloya tartışmada çoğu zaman gözden kaçan bir karşı veriyi eklemek gerekir. Merz 20 Şubat 2026'daki Stuttgart kongresinde geçerli 963 oyun 878'i (yaklaşık yüzde 91'i) ile yeniden CDU genel başkanı seçilmiştir.¹² Parti içi hoşnutsuzluk kamuoyuna yansıyan söylem düzeyinde yoğun olsa da örgütsel düzeyde Merz halen partinin resmi liderlik kaynağını elinde tutmaktadır.

Liderlik krizlerinin iktidar değişimine dönüşebilmesi için yalnızca yaygın bir hoşnutsuzluk yetmez aynı zamanda sahneye çıkmaya hazır, birleştirici ve maliyeti üstlenmeye razı bir halef adayının bulunması da gerekir. Bugün için CDU'da böyle bir isim konsolide olmuş değildir. Bu nedenle yaşananlar bir güven bunalımı düzeyinde olup henüz yapısal bir halef krizine dönüşmemiştir. Bu perspektifin betimlemesiyle söylenirse ortada aday olmayan bir hoşnutsuzluk vardır: taban rahatsızlığını açıkça ortaya koyarken ne var ki bu rahatsızlığı ortak bir aday etrafında örgütleyecek aktörler ve koşullar henüz bir araya gelmemiştir.

EYLÜL 2026 TAKVİMİ VE SONBAHARIN YASAMA GÜNDEMİ

Siyasi baskının önümüzdeki haftalarda artması beklenmektedir. 6 Eylül 2026'da yapılacak Sak-

sonya-Anhalt eyalet seçiminde AfD, seçim öncesi anketlerde yüzde 42-43 bandında ölçülmekte ve CDU'nun yaklaşık iki katı desteğe ulaşmıştır.¹³ 20 Eylül'de ise Berlin ve Mecklenburg-Vorpommern sandık başına gidecektir. Berlin'de yarış son derece açıktır; Sol Parti, CDU ve AfD birbirine yakın değerlerde ölçülmektedir.¹⁴ Başkent özelinde zaman zaman dile getirilen "CDU'nun tek haneli bir sonuç alabileceği" beklentisi ise mevcut anket verileriyle desteklenmemektedir. Buna karşılık iktidarın el değiştirmesi ihtimali gerçektir.

Bu tabloyu değerlendirirken 2026 ilkbaharındaki seçimlerin ürettiği karşı kanıtı da hesaba katmak gerekir. 8 Mart 2026'daki Baden-Württemberg seçiminde Yeşiller yüzde 30,2 ile birinci olurken CDU yüzde 29,7 ile oyunu 5,6 puan artırmış, AfD ise yüzde 18,8'de kalmıştır.¹⁵ Rheinland-Pfalz'ta hükümet CDU'ya geçmiş ve Gordon Schnieder 18 Mayıs 2026'da eyalet başbakanı olarak göreve başlamıştır.¹⁶ Başka bir ifadeyle CDU'nun eyalet düzeyindeki bilançosu tekdüze bir çöküş değil batıda tutunma ve doğuda erime biçiminde bölgesel olarak ayrıışan bir tablodur. Bu ayrışma olası bir liderlik tartışmasının hangi ekseninde yürüyeceğini de belirleyecektir.

Seçim takvimine sonbaharın yasama gündemi eklenmektedir. 2027 bütçesinin ilk görüşmesi 9-11 Eylül 2026 arasında yapılacak, hükümet politikasına ilişkin genel tartışma ise 9 Eylül'de yani yeni bakanların

13 "Landtagswahl in Sachsen-Anhalt 2026: Neue Wahlumfrage zeigt deutlichen Trend", t-online.de, 28 Ağustos 2026, erişim 1 Ağustos 2026, https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/innenpolitik/id_101371622/sachsen-anhalt-wahl-2026-wahlumfrage-zeigt-trend-vorsprung-fuer-afd.html.

14 Mauritius Kloft, "Exklusive Umfrage zur Berlin-Wahl Linke führt deutlich – CDU und AfD gleichauf", t-online.de, 22 Ağustos 2026, erişim 1 Ağustos 2026, https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/innenpolitik/id_101399250/neue-umfrage-berlin-wahl-2026-linke-legen-zu-afd-und-cdu-gleichauf.html.

15 "Vorläufige Ergebnisse der Landtagswahl 2026 in Baden-Württemberg", statistik-bw.de, 9 Mart 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.statistik-bw.de/presse/pressemitteilungen/pressemitteilung/vorlaeufige-ergebnisse-der-landtagswahl-2026-in-baden-wuerttemberg>.

16 "Konstituierende Sitzung: Schnieder zum Ministerpräsidenten gewählt / Lammert ist Landtagspräsident", landtag-rlp.de, 18 Mayıs 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://landtag-rlp.de/de/aktuelles/aktuelles-aus-dem-landtag/konstituierende-sitzung-schnieder-zum-ministerpraesidenten-gewaehlt---lammert-ist-landtagspraesident-24626>.

11 Daniel Friedrich Sturm, "Merz in der Krise: Womöglich könnte Wüst schneller Kanzler werden, als ihm lieb ist", tagesspiegel.de, 7 Ağustos 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.tagesspiegel.de/politik/friedrich-merz-in-der-krise-das-wust-wird-kanzler-szenario-15915996.html>.

12 "Parteitag in Stuttgart: Merz mit 91,2 Prozent als CDU-Chef wiedergewählt", tagesschau.de, 20 Şubat 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/merz-cdu-parteitag-108.html>.

yemin edeceği hafta gerçekleşecektir.¹⁷ Aynı dönemde emeklilik reformunun ikinci ayağı gündeme gelecektir. Kırk beş yıl prim ödeyenlere kesintisiz emeklilik imkanı tanıyan düzenlemenin kaldırılmasına Saksonya-Anhalt, Saksonya ve Thüringen'in CDU'lu eyalet başbakanları açıkça karşı çıkarken Merz ve Çalışma Bakanı Bärbel Bas reformu bölünemez bir bütün olarak savunmaktadır.¹⁸ Doğu Almanya'daki seçimlerin hemen ardından yapılacak bir oylamada bu hattın korunup korunamayacağı, koalisyon disiplininin asıl sınavı olacaktır.

Tarihsel olarak eyalet seçim sonuçlarının federal liderlik krizlerini hızlandıran bir katalizör işlevi gördüğü bilinmektedir. 2018'de Hessen sonuçlarının Angela Merkel'in CDU genel başkanlığından çekilme kararını hızlandırması bunun en yakın örneğidir. Buna karşılık Wüst'ün önceliğinin 2027 ilkbaharında yapılacak Kuzey Ren-Vestfalya seçimini kazanmak olduğu ve bu nedenle federal düzeyde erken bir liderlik mücadelesine girmekten kaçınabileceği değerlendirilmektedir. Bu, olası bir "Wüst senaryosu"nun zamanlamasını 2027 bahar sonrasına itebilecek bir faktördür.

SENARYOLAR VE OLASILIK DEĞERLENDİRMESİ

Bu perspektifte bahsi geçen bulgular ışığında üç senaryo ayırt edilebilir.

Birincisi statükonun devamıdır, kısa ve orta vadelere en olası seçenektir. Merz düşük onay oranlarına rağmen görevde kalır. Bunun nedeni öncelikle kurumsaldır: Federal Mecliste onu devirebilecek alternatif bir çoğunluk yoktur, güçlü bir halef adayı konsolide olmamıştır ve bir koalisyonun kendi şansölyesini görev süresinin ortasında değiştirmesi Almanya'da nadir, maliyetli ve istikrarsızlık algısı üreten bir adımdır.

¹⁷ "Haushalt: Generaldebatte zum Etat des Kanzleramtes", bundestag.de, 14 Ağustos 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2026/kw37-de-generaldebatte-1194750>.

¹⁸ Michael Fischer, "Merz lädt zum Neustart: Was bei der Kabinettsklausur in Neuhardenberg auf dem Spiel steht", tagesspiegel.de, 25 Ağustos 2026, erişim 1 Ağustos 2026, <https://www.tagesspiegel.de/politik/merz-laedt-zum-neustart-was-bei-der-kabinettsklausur-in-neuhardenberg-auf-dem-spiel-steht-15977668.html>.

İkincisi koalisyon içi devir teslimidir ve orta vadede olasılığı artan senaryodur. Art arda gelen olumsuz eyalet seçim sonuçları veya kritik bir bütçe ya da reform oylamasının kaybedilmesi halinde CDU/CSU'nun Merz'i çekilmeye ikna ederek yerine parti içinden bir ismi 63. madde çerçevesinde seçtirmesi mümkündür. Bu yol anayasal olarak en sorunsuz olanıdır çünkü mevcut koalisyon çoğunluğunu korur ve erken seçim gerektirmez. 1974'te Brandt'ın istifasının ardından Schmidt'in göreve gelmesi –resmi bir güvensizlik oyu söz konusu olmamasına rağmen– bu yolun işleyen bir emsalidir.

Üçüncüsü koalisyonun çökmesi ve erken seçimdir. Düşük ancak göz ardı edilemez bir olasılıktır. SPD'nin koalisyondan çekilmesi ya da hükümetin kritik bir oylamada kaybetmesi halinde Merz'in 68. madde çerçevesinde güvenoyu talep ederek bunu kasıtlı olarak kaybetmesi ve erken seçime gitmesi teknik olarak mümkündür. Ne var ki mevcut anket verileri böyle bir seçimin hem CDU/CSU hem de SPD için ağır kayıplar üretmesinin muhtemel olduğunu göstermektedir. Bu da erken seçimi her iki ortak açısından rasyonel olmayan bir seçenek haline getirmektedir. Bir başka ifadeyle koalisyonu bir arada tutan şey ortak bir program değil dağılmanın her iki taraf için de daha yüksek maliyetli olmasıdır.

Sürecin bu senaryolardan hangisine yöneleceğini izlemek için dört gösterge belirleyicidir: (i) Eylül seçimlerinde AfD'nin Saksonya-Anhalt ve Mecklenburg-Vorpommern'de CDU'ya açacağı farkın büyüklüğü, (ii) koalisyonun 2027 bütçesi ve emeklilik düzenlemesinde 316 oy eşiğini tutturup tutturamaması, (iii) Wüst'ün söylemsel konumunu "şu an için seçenek değil" çizgisinden ne zaman geri çekeceği ve (iv) CDU eyalet örgütleri ile grup içi blokların açık tavır alıp almayacağı.

SONUÇ

Merz'in siyasi konumu tarihsel standartlara göre olağanüstü zayıftır. Yüzde 14'lük kişisel onay oranı, yüzde 21'e gerileyen parti desteği, AfD'nin yüzde 28 ile açık liderliği, kendi grubu içinde açıkça telaffuz edil-

meyen ama yaygın bir güvensizlik ve kabine revizyonunun ardından anayasal usule ilişkin bir tartışmaya dönüşen yönetim krizi, modern Almanya tarihinde benzeri az görülen bir meşruiyet aşınması tablosu ortaya koymaktadır. Ancak siyasi zayıflık ile kurumsal savunmasızlık aynı şey değildir. Yapıcı güvensizlik oyunun gerektirdiği alternatif çoğunluk şartı, koalisyonun 328 sandalyelik Federal Meclis çoğunluğu ve konsolide bir halef adayının yokluğu, bu krizin kısa vadede fiili bir *Kanzlersturza* dönüşmesini önemli ölçüde zorlaştırmaktadır.

Bu nedenle akademik bir değerlendirmeye 2026 sonuna kadar resmi bir liderlik değişikliği düşük olasılıklı görünmektedir. Buna karşılık Eylül 2026 eyalet seçimlerinin sonuçları ve sonbahardaki bütçe ile emeklilik oylamalarının seyrine bağlı olarak 2027 ortasına kadar parti içi bir “sessiz devir teslim” senaryosunun olasılığı kayda değer biçimde artacaktır. Merz’in kaderini belirleyecek olan kamuoyu desteği değildir zira bu destek büyük ölçüde kaybedilmiştir. Belirleyici olan koalisyon milletvekillerinin kendi siyasi hayatta kalma hesaplarını nasıl yapacaklarıdır.

